

Interessante vangsten van Hymenoptera-Aculeata in 1967 en 1968

door

Br. VIRGILIUS LEFEBER

Vangsten uit het Belgische grensgebied zijn tussen haakjes geplaatst.

Topografie: Lanaye (Ternaaien) en Eben = Belgisch deel St. Pietersberg. Wonck en Bassenge = Belgisch Jekerdal. Gellik ligt ten westen van Lanaken aan het Albertkanaal. Haerst, Berkum en Hasselt: ten noorden van Zwolle aan de Vecht en het Zwarte Water. Zutendaal, Asch, Rekem en Mechelen aan de Maas liggen in de Belgische Kempen.

(*Prosopis annularis* K.: een ♀, Zutendaal, 1.IX.1968).

(*Andrea agilissima* Sc.: een ♂, 30.V.1967; een ♀, 14.VI.1967; een ♂, 27.IV.1968 en twee ♂ ♂, 29.V.1968. Deze laatste te Kanne aan het Albertkanaal, dus niet op de St. Pietersberg; de eerste drie te Lanaye).

Andrena miis Schm.: vijf ♂ ♂, Brunssum (Br. ARNOUD).

Andrena gelvrae v. d. Vecht: een ♂, Sterksel, 30.VI.1968.

Andrena combinata Chr.: drie ♀ ♀ en een ♂: Amby en twee ♂ ♂, Kolmont. Deze soort kom ik bijna elk jaar enkele keren tegen.

Andrena proxima K.: een ♂ en vijf ♀ ♀, waarbij vier gevangen door de heer B. VAN AARTSEN te Kunrade; een ♀, Valkenburg; een ♂, St. Pietersberg; een ♀, Nuth (en twee ♂ ♂, Lanaye).

Andrena synadelpha Prk.: drie ♂ ♂, St. Pietersberg, april 1967.

Andrena helvola L.: (een ♀, Kanne, 28.IV.1967); een ♀, 's-Graveland, 30.IV.1962 (Grijswijt) en een ♂, Bemelen, 6.IV.1968.

(*Andrena polita* Sm.: een ♀, Lanaye, 4.VIII.1967. Bij deze vangst verwijst ik nog even naar de opmerking, die ik maakte in *Ent. Ber.* 27 : 138, juli 1967).

Andrena labialis K.: een geval van gynandromorfie: linkerhelft vrouwelijk, rechterhelft mannelijk; dit valt het meeste op bij de clypeus. Het exemplaar gedroeg zich als een onhandig wijfje, Amby.

Halictus prasinus Sm.: merkwaardigerwijze had ik deze soort nooit eerder ontmoet. Nu heb ik een grote serie door vangsten van de heren VAN AARTSEN, VEGTER en van mezelf: Appelscha, Dwingelo, Buurse, Rucphen en Terschelling in 1967 en Epe en Lierop in 1968.

Halictus lucidulus Schck.: een ♂, Kunrade, 25.VII.1958 (Br. ARNOUD) en een ♀, Den Dolder, 1.VI.1947 (VERHOEFF).

Halictus fasciatus Nyl.: twee ♀ ♀, Asch) en een ♀, Benzenrade (ARNOUD).

(*Halictus maculatus* Sm.: mijn eerste ♂, Gellik, 31.VIII.1968).

Halictoides inermis K.: een ♀, Epen, 29.VII.1943. Late ontdekking in collectie-Dr. VAN OOSTSTROOM.

Halictoides dentiventris Nyl.: twee ♂ ♂, Bemelen, 22.VII en 4.VIII.1967 een ♀, 't Rooth, 14.VIII.1968.

(*Ceratina cyanea* L.: twee ♂ ♂, Lanaye, reeds op 27.IV.1968, op *Taraxacum*; daarna niet meer gezien.)

Nomada armata H.-Sch.: een ♂, St.-Pietersberg, 3.VI.1967. Ik bezat twee ♀ ♀: 1954 en 1966. Vooral gezien het feit, dat de gastheer van deze soort, *Andrena*

hattorfiana F., hier in Z.-Limburg zo massaal optreedt, moet deze parasiet toch beslist zeldzaam genoemd worden.

Nomada glabella Thms.: een ♀, Winterswijk, 16.VI.1963.

Nomada leucophthalma K.: 's-Graveland, een ♀, 5.IV.1954 (leg. GIJSWIJT).

Nomada lathburiana K.: drie ♀♀, Nuenen, rond 1.V.1968 (leg. Wim VERHAAK).

Rophites quinquespinosus Sp.: drie ♂♂, Bemelen, juni 1967 en een ♂, Bemelen, 29.VII.1968. Ik heb nog altijd geen ♀♀ kunnen waarnemen.

Megachile lapponica Thms.: daar ook de door mij gevangen exemplaren van „*M. alpicola* Alfk.” volgens de heer VEGTER tot *lapponica* behoren, moet ik wel tot het besluit komen, dat *alpicola* een heel zeldzame soort is in ons land. Controle der determinatie erg gewenst! *M. lapponica* heb ik nu van de volgende vindplaatsen: Maastricht, Vaals, St. Pietersberg (1967), Haerst, Hasselt, Heino, Epe, Ermelo (juli 1968).

(*Megachile ligniseca* K.: een ♀, Gellik, 31.VIII.1968).

Megachile rufescens L.: (een ♀, Kanne); een ♂, Maastricht, beide 1967 en een ♂♀ in onze tuin, 28.VI.1968.

Osmia ravouxi Per.: twee ♀♀, Kolmont, 11.VI.1966; toen voor *adunca* aangezien.

Osmia bicolor Schrk.: een ♀, Valkenburg, 18.V.1951 (leg. GIJSWIJT); (drie ♀♀, Lanaye, mei 1967; drie ♀♂, Eben en twee ♀♀, Lanaye, IV en V.1968, meestal op *Taraxacum*, het laatste op *Crataegus*. Een ♀ werd betrapt bij haar nest: een gewone tuinslak.).

Osmia spinulosa K.: een ♀, St.-Pietersberg, 5.VII.1967 (leg. VAN AARTSEN); de soort was daar nooit eerder aangetroffen. Verder enkele ♀♂ te Kolmont, waarvan één ♀ verdrongen werd aangetroffen in een wijngaardslak, na een wolkbreuk.

Chelestoma distinctus Stöckh.: weer enkele ♀♂, Bemelen; (een ♀♂, Lanaye); een ♂, St.-Pietersberg (ook nieuw voor dat terrein.)

Anthophora furcata Pnz.: een geval van gynandromorfie? Het hele dier is vrouwelijk, maar de clypeus en het labrum zijn geel, zoals bij het mannetje.

Epeolus glacialis Alfk.: in het Fries Nat. Hist. Museum te Leeuwarden bevindt zich een ♀ van Schiermonnikoog. De soort is slechts gemeld van Texel.

Astata stigma Pnz.: mijn eerste twee ♂♂, Laren (N.H.), 13.VII.1968.

Mellinus sabulosus F.: deze soort had ik nooit eerder gevangen. In juli 1968 ving ik tientallen ♂♂ en enkele ♀♀ tussen Zwolle en Baarlo.

Alyson fuscatus Pnz.: een zestal ♂♀, aug. 1967 en 1968, Bergen op Zoom, gevangen door de heer ZWAKHALS, in coll. P. POOT en de mijne.

Cerceris quadrifasciata Pnz.: een ♂, Appelscha, 11.VI.1967; een ♀, Ermelo, 13.VII.1968 en een ♀, Zeist, 1.VII.1968.

Oxybelus quattuordecimnotatus Jür.: een ♂, St.-Pietersberg (nieuw) 24.VII.1968 en een ♂, Schinveld, 11.VII.1967.

Crossocerus cetratus Sh.: twee ♂♂, Beetsterzwaag, 6.VI.1967 (noordelijkste vindplaats), verder: Zwolle en omgeving een ♂ en drie ♀♀, juli 1968.

Crossocerus distinguendus Mor.: twee ♀♂ (Kanne) en Maastricht, 1967; een ♀, Heino; een ♂, Bemelen en een ♂, 't Rooth in 1968.

Crossocerus exiguus Lind.: een ♀, St.-Pietersberg, 21.VIII.1967.

(*Crossocerus varius* Lep.: een ♀, Eben. Was nog niet gemeld van de St.-Pietersberg.)

Crossocerus podagricus Lind.: is op de hele St.-Pietersberg aanwezig, maar schijnt een verborgen leven te leiden. De meeste exemplaren werden gekweekt uit dood meidoorn- en wilgehout. Is in Z.-Limburg verder alleen vermeld van Vaals en Elsloo.

Crossocerus dimidiatus F.: een ♂ in onze tuin; een ♀, Otterlo (leg. VAN AARTSEN) en een ♂ ♀, Bemelen.

Crossocerus styrius Khl.: een ♂, Zeist, 6.VII.1967 (leg. ZWAKHALS) en een ♀, Gaasterland. Dit laatste exemplaar bevindt zich in het Fries Nat. Hist. Museum, gedateerd: 24.VII.1965.

Crossocerus confusus Schulz.: een ♀, 't Rooth, 27.VIII.1967 (leg. P. POOT).

Entomognathus brevis Lind.: een ♂, 't Rooth (en een ♂, Bassenge).

(*Ectemnius cephalothus* Ol.: een ♀, Lanaye).

Ectemnius lituratus Pnz.: dat dit dier in Z.-Limburg niet zeldzaam is, is wel voldoende bekend; in 1967 ontving ik weer twee ♀ ♀; Elsloo (MEUFFELS) en Cadier (P. POOT). In het Fries Museum ontdekte ik ook een ♀, gevangen te Baarn (1960) en in de collectie van de Landbouwhogeschool bevinden zich twee ♀ ♀ van Ede en Winterswijk (KOORNNEEF).

Ectemnius nigrifrons Cress.: een ♀, Vijlen, 24.VII.1967 (en een ♀, Smeermaes, 10.IX.1967).

Ectemnius nigrinus H.-Sch.: een ♂, Norg, 1909 (Fries Museum), verder enkele ♀ ♂: Bemelen, Vaals, St.-Pietersberg (Wonck en Bassenge).

Ectemnius dives Lep.: enkele ♂ ♀: Vijlen (Wonck en Bassenge).

Lindenius panzeri Lind.: bijzonder talrijk te Egmond (abdijtuin), juli 1968.

Rhopalum kiesewetteri Mor.: twee ♂ ♀, Arkel (ZWAKHALS, in coll.-POOT).

Tachysphex psammobius Khl.: een ♀, Bemelen, 1.VII.1967; kleine kolonie op de St.-Pietersberg, 7.VI.1968 (en een ♀, Bassenge, 24.VI.1968. Van de kolonie bij Kanne heb ik dit jaar niets meer teruggevonden).

Dienoplus lunatus Dhlb.: een ♀, Schinveld (eerste melding uit Z.-Limburg); (een ♂, Genk, een ♀, Lanaken).

Dienoplus tumides Pnz.: een ♂, 's-Graveland (leg. GIJSWIJT, eerste melding van het Gooi).

Diodontus insidiosus Sp.: een ♀, Schoorl, 18.VII.1968.

Diodontus luperus Sh.: een ♂, Amby, 22.VI.1968; (een ♀, Bassenge; een ♂, Kanne).

Pempfredon morio Lind.: een ♀, Vaals, 21.VII.1967.

Pempfredon clypealis Thms.: een ♀, Schinveld, 11.VII.1967 en een ♀, Hierden, 3.VII.1968 (eerste melding van de Veluwe).

Passaloecus insignis Lind.: vijf ♀ ♀ en een ♂, Hilversum en 's-Graveland (leg. GIJSWIJT); vijf ♀ ♀, Egmond-Binnen; (een ♂ ♀, Rekem). In de omgeving van Maastricht een gewone soort.

Passaloecus eremita Khl.: vier ♀ ♀ en twee ♂ ♂, Beetsterzwaag, 6.VI.1967.

Dolichurus corniculus Sp.: twee ♀ ♂, Epe, juli 1968 (en een ♀, Mechelen aan de Maas, nieuw voor de Belgische Kempen).

Priocnemis clementi Hpt.: een ♂, Ede (leg. VAN ROSSEM) (en een ♂, Asch).

- Evagetes littoralis* Wesm.: een ♂, Hanrik, 11.VI.1967 (Fries Museum).
Evagetes dubius Lind.: een ♀ van Schoorl met bruine tarskam.
Pompilus concinnus Dhlb.: een ♀, Rothem; een ♂, Arkel (leg. ZWAKHALS) en twee ♀♀, Elsloo-Boorseem. In Z.-Limburg alleen in Maas- en Geuldal.
Pompilus lanuginosus Dhlb. (*consobrinus* Dhlb.): een ♂, duinen bij Vlissingen, (coll. VAN AARTSEN).
Aporinellus apicalis Lind.: een ♀ in onze tuin; een ♂, Haerst (en een ♂, Gellik). (*Microdynerus nugdunensis* S.: een ♀, Kanne).
Symmorphus connexus Curt.: een ♀, Amby, 6.VII.1967 en een ♂, Nuenen, 30.VI.1968.
Ancistrocerus scoticus Curt.: twee ♀♀, gevangen door Mr. J. PETIT (Wonck) op de dijk van de bouwput in het Haringvliet, 31.V.1961. Verder een ♂, Abcoude, 4.VIII.1968.
Ancistrocerus antilope Pnz.: een ♀, Echt, 1.VI.1968.
Spinolia unicolor Dhlb.: een ♀, Terschelling, 6.VII.1967 (leg. VAN ROSSEM).
Notozus constrictus Först.: een ♀, Schinveld, 11.VII.1967. Het exemplaar wijkt echter nogal af van mijn andere van deze soort, zodat de mogelijkheid bestaat, dat we hier te doen hebben met *productus* Dhlb. = *panzeri* F.
Omalus violaceus Sc.: Lage Vuursche, 1967 (VAN AARTSEN) en Drunen, 1967 (ZWAKHALS), beide in coll.-POOT.
Omalus truncatus Dhlb.: twee ♀♀ en een ♂, 't Rooth, 29.VI en 29.VII.1968.
Omalus aeneus F.: een ♀, Nijmegen, 22.VII.1968.
Omalus biacinctus Buyss.: een ♀, Helmond, gekweekt uit braamstengel in 1952. (Late ontdekking in mijn eigen collectie!).
(*Omalus bidentulus* Lep.: een ♀, Bassenge, 28.VIII.1968).
Tot slot nog enkele Sphecidae:
Gorytes bicinctus Rossi: een ♂, Nijmegen, 22.VII.1968.
(*Gorytes laticinctus* Lep.: een ♀, Bassenge, 6.VIII.1968; zie *Nysson niger*).
Gorytes fargeii Sh.: een ♀, Eck en Wiel, 1.VII.1968.
Nysson trimaculatus Rossi: een ♂♀, Nijmegen, 22.VII.1968; een ♂♀, 't Rooth, 28.VII.1968 en een ♀, St.-Pietersberg, 22.VIII.1968.
(*Nysson niger* Chev.: twee nieuwe vindplaatsen: Kanne, langs Albertkanaal, 1.VIII.1968 en Bassenge, 24.VI.1968. De tot nu toe bekende vindplaatsen in N.W.-Europa zijn dus: St.-Pietersberg („Tombe”), drie ♀♀ en een ♂ (VIRGILIUS); Lanaye (Thièr de Lanaye en Thièr des Vignes), twee ♂♀, (PETIT en VAN DER ZANDEN); Herkenrath, drie ♀♀ (PETIT); Kanne, een ♀ (VIRGILIUS) en Bassenge, een ♀ (VIRGILIUS). De vangdata van de ♂♂ liggen tussen 14.VI en 10.VII, die van de ♀♀ tussen 14.VI en 2.IX !!).

Summary

Enumeration of interesting Hymenoptera-Aculeata, caught in the Netherlands and in Belgium in 1967 and 1968. The Belgian localities are placed between brackets. They are all situated in the Belgian province of Limburg, except Wonck, which lies in the north of the province of Liège.

Maastricht, Brusselsestraat 38.